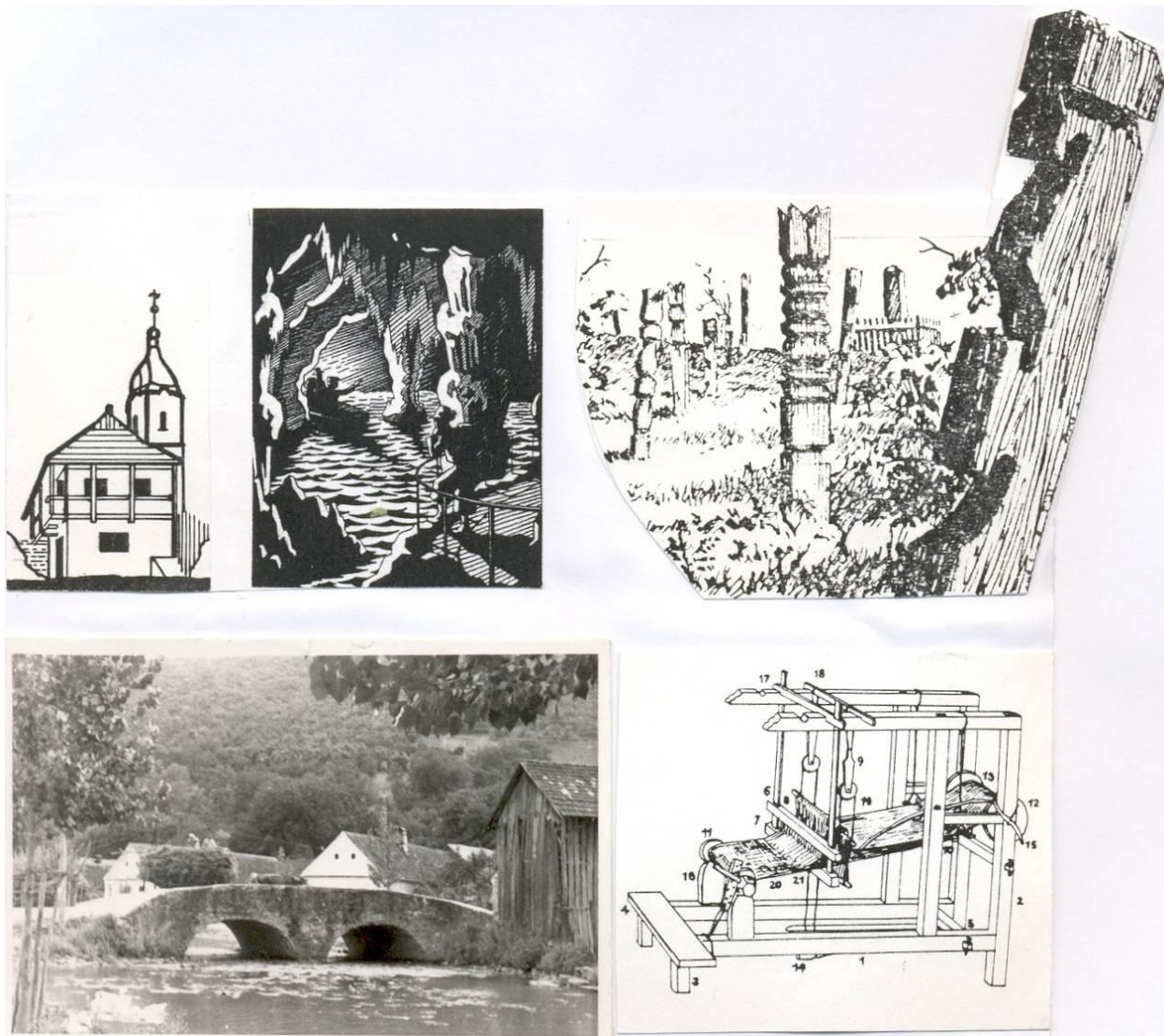

JÓSVAFŐI
HELYTÖRTÉNETI FÜZETEK

23. füzet, 2005

JÓSVAFŐI
HELYTÖRTÉNETI FÜZETEK

12. évfolyam 23. füzet
2005.

Felelős szerkesztő:
Szablyár Péter

Felelős kiadó:
Szablyár Péter
ügyvezető

HU ISSN 1785-9956

Kiadja a **SZINLŐ Barlangi-vendégforgalmi Kft.**,
(Jósvafő, 3758 Dózsa György utca 3.)
a jósvafői tájház alapítója.

✉ szinlo@axelero.hu

📁 <http://www.museum.hu/josvafo/tajhaz>

Nyomdai munkák: **K-B Aktív Kft.** Gyorsnyomda és másolószolgálat,
Miskolc. Felelős vezető: Kása Béla

A nyár hamar eltelt. A Baradla-barlang jósvafői szakaszának újra megnyitásától a forgalom észrevehető növekedését vártuk, de ez elmaradt. A jósvafői oldalon felszínre lépő látogatók szinte azonnal beülnek az autóbuszba, hogy mielőbb rég nem látott autójukba ülhessenek. Nagyon kevesen ereszkednek le a faluba, igaz, nem is tudják, hogy milyen élményekből maradnak ki....

Az ideiglenes múzeumi működési engedély megkapásakor feltételül szabták, hogy egy éven belül múzeumi szakleltárt kell készíteni. Ennek elkészítésében a rudabányai Érc- és Ásványbányászati Múzeum igazgatója – Hadobás Sándor barátom – sietett segítségemre. Munkatársai (Papp Andrea vezetésével) szeptember elejétől több héten át naponta átutazva készítették a leltárt, a műtárgyak adatainak rögzítésével, digitális fotóinak elkészítésével. Ez a hatalmas munka várhatóan decemberben befejeződik.

A leltározás természetesen a teljes tárgyalomány megtisztításával, a fotózási helyre történő kiszállításával és ezt követő visszahelyezésével járt, ami a közel 1500 tárgy figyelembevételével nagy munkát jelentett.

Még augusztusban, 19-én ellopták a gyűjtemény egyik legszebb, és számomra is legkedvesebb darabját, azt a 19. századi öntöttvas cukortartót, amely egy évig – kölcsön műtárgyként – az Öntödei Múzeumban is ki volt állítva. Valószínűleg ez lett a veszte is, mert származási helyének megjelölésével szerepel Pusztai László „Magyarországi öntöttvas művesség” című könyvében, tehát valószínűleg „megrendelésre” lopták el. A rendőrségi feljelentés sajnos eredménytelen maradt.

A tájház „energetikai” átállítása még mindig nem fejeződött be, pedig már itt a tél; most már csak reménykedni tudok!!!

Jósvafő, 2005.november

Szablyár Péter

Ez a kiadvány bolti terjesztésre nem kerül. Másolása nem tilos, inkább megtisztelő.

Barlangkimutatás a források vizsgálata alapján a legújabb kutatási eredmények tükrében*

- Maucha László -

Van-e kapcsolat a patakos barlangok létezése és mérete, valamint a barlang forrásának vízhozam és vízminőség adatai között? Ez az érdekes kérdés merült fel a Béke-barlang Jakucs László által történt felfedezése utáni időszakban, 1954 nyarán, amikor még a Jósva- és a Komlós-forráson kívül nem ismertük a többi forrás barlangrendszerét. A Papp Ferenc (akkor még ÉKME)-csoport első kutatótáborában Holly Ferencsel együtt próbáltunk választ kapni a feltett kérdésre a források összehasonlító vizsgálata alapján. Feltételeztük, hogy a legfontosabb barlangra mutató tényezők az alábbiak lehetnek: A források átlagos vízhozam értéke jellemzi a vízrendszer főágának hosszát. A vízhozam ingadozásmérőszáma utal a főág keresztmetszeti méreteire. A forrás vizének Ca- és Mg-ion-tartalma tájékoztatást ad arról, hogy a vízgyűjtő területen csak a barlang képződésére alkalmas mészkő, vagy esetleg dolomit is előfordul, amely akadályozhatja nagyobb barlangrendszer kialakulását. A víz oldott oxigén tartalma pedig megmutatja, hogy van-e a vizsgált forrás rendszerében olyan nagyobb méretű üregrendszer, melyen áthaladva a felszín alatti patak vize kellően átszellőzhet.

Az 1955 évi kutatási jelentésben Holly Ferencsel együtt számoltunk be az elért eredményekről. Az ismert barlangok forrásai és a többi források fenti adatai arra mutattak, hogy elsősorban a Kis-Tohonya-, Nagy-Tohonya, s Kopolya- és a Teresztenyei-forrás vízrendszerében lehet nagyobb barlangra számítani. Ezt az eredményt még tárgyévben igazolta az első két forráshoz tartozó Vass Imre-barlang általunk és a Kossuth-barlang Kessler Hubert által történt felfedezése, de a Szabadság-barlang Balázs Dénes által történt felfedezését nem tudtuk előre jelezni.

Az azóta elmúlt évek során vizsgált források 30 éves folyamatosan mért hozam-idősora és a forrásvizek Izápy Gábor által mért kémiai összetételének több évi átlagos adatai alapján megvizsgáltuk, hogy az 1954 évben történt egyszeri hozam és kémiai összetétel mérések alapján helyesen értékeltük-e a forrás adatok és a barlangok kapcsolatát. Kitűnt, hogy a VITUKI – akkor még részben felhasznált – egy-két éves hozam adatai sem tették lehetővé az átlagos vízhozam és vízhozam-ingadozás értékek megbízható meghatározását és az egyszeri kémiai elemzések is csak az aktuális időszakra voltak jellemzőek. Az összehasonlító forrás-vizsgálatok elve azonban az azonos meteorológiai körülmények következtében mégiscsak lehetőséget adott közelítő megállapítások elvégzésére. Sokévi átlagértékek és új kutatási eredmények alapján, valamint javított módszertan alkalmazásával újra elvégezve a korábban mért barlangok létezése és méretei, valamint a barlangi források vízhozam-adatai között.

A kémiai vizsgálatok Ca és Mg-ion adatairól pedig megállapítottuk, hogy alkalmasak a vízgyűjtő közettani viszonyainak jellemzésére, de a barlangok kialakulása a mészköves területrészen akkor is létrejöhet, ha az utóbbiak nagyobb dolomit-területtel vannak körülvéve. Az oldott oxigéntartalom méréseket nem tudtuk felülvizsgálni, mert ilyen mérések utólag csak egy-két forrás esetében történtek. Ezek helyett a források kiürülési adataival tudtuk jellemezni a forrásrendszerek főágának áteresztőképességét, és ez az adat tényleg új, barlangra mutató tényezőnek bizonyult.

Megállapítottuk, hogy a Szabadság-barlang kimutatására is lehetőség van, ha sokévi átlag adatokat veszünk figyelembe, de a Babotkút-forrás feltételezhető barlangja az új adatok alapján is a legutolsó helyre került. Új eredménynek adódik az a felismerés is, hogy a kémiai adatok alapján csak a legalább egyévi, hetenkénti elemzés ad értékelhető eredményt a barlangok megbízható kimutatására.

* A nagyszerű előadás elhangzott a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat által szervezett „Barlangkutatók szakmai találkozója” című rendezvényen, amelyet Tapolcán tartottak 2005. november 12-13-án.

A Kossuth-barlang bejárata a 2005. évi tavaszi árvíz alkalmával

Zsufi, vagy cukor vagy zsír!

- Nadanicsekné Gereguly Piroska –

Régen a nagy létszámú család többnyire maga készítette el saját élelmét, ruházatát, munkaeszközét. Így még inkább megkímélték az előállított javakat. A kímélés, spórolás néha áthajlott a fukarságba is. A fenti intelem így hangzott: Zsufi, oszt tudod, vagy cukor, vagy zsír! A házigazda figyelmeztette feleségét, Zsófit: Vagy cukrot vagy zsírt kell tennie a mákos tésztára, mert mindkettő pocsékolás. A habart ételre tejfelt nem tettek, csak tejet. A tejfelből vajat köpültek, ezt fogyasztották, vagy eladták. A tésztás leveshez kenyeret nem ettek. A hurka levét (amiben a hurkát főzték ki) sem öntötték ki, hanem odaadták a cigányoknak, akik savanyúlevet főztek belőle. A mészárszékbe (húsboltba) ritkán jártak, mert otthon volt elég csirke, tyúk, liba, kacsa, esetenként juh, nyúl. A disznónak nem tápot vettek, hanem az erdőn makkot szedtek, kukoricát, krumplit, moslékot adtak. A moslékot mosogatóléval hígították. A túró készítésénél maradt savót is a moslékba öntötték. A búza, árpa őrlésekor megmaradt korpa is a moslékba került.

Az ételek készítése mellett a ruházattal is nagyon spóroltak. A nagyobbakról maradt ruhát a kisebbek hordták el. A használt, lyukas, elszakadt ruhát megfoltolták, stoppolták. A férfi ingnyakat – ha a mosástól nagyon elkopott, szétfeszített – megfordították. A múlt század ötvenes éveiben, az iskolában még tanítottak kézimunka szakkörön stoppolni, foltozni, szegni, gomblyukat varrni, különböző öltés, hímzésformákat. Az elkészült munkákból tanév végén kiállítást is rendeztek az iskolában. Bár nem ez volt a „kedvenc tárgyam”, de a mai napig hasznát veszem a tanultaknak.

Régen a nagyon elhasznált ruhákat sem dobták el. A nagyobb, puha rongydarabot kapcának használták a bakancsba, csizmába (zokni helyett). A színes, kopott ruhadarabokat hosszú csíkokra felhasogatták, házi szövésű pokrócot készítettek belőle. Az apró darab rongyból portörölő, beeresztő (földet mázoló) csutak készült. Az elhasznált vászontörölő darabból lett a mosogató csutak. A házi ruhára surcot, kötényt kötöttek, így óvták a pizsoktól.

Az ünnepi öltözetre nagyon vigyáztak. A férfiaknál a vőlegényi öltöny kitarzott egész életükben, többnyire ebben temették el. A templomi ruhát az asszonyok az istentisztelet után azonnal levetették, más alkalommal nem is viselték.

A cipőket, bakancsokat, csizmákat, ha elkoptak újra talpaltatták, foltozták. A cipő-, csizmatalp orrára, sarkára spiccevasat, patkót ütöttek, hogy ne kopjon olyan gyorsan. Ettől lett kopogós a cipő, bakancs, csizma. Mindezt dalba is foglalták:

„Kopogós a csizmám, amit, amit vettél,

Arany patkó van rajta.
Akárhányat lépek, azt kopogja, hogy
Nem szeretted soha.

A szerszámokra nagyon vigyáztak. Sokszor apáról fiúra, unokára öröklődött egy-egy darab. Ha a szerszám elkopott, nem dobták ki a szemétkébe, pénzért eladták az ócskásnak.

(Édesapámék elmondása alapján, 2005 őszén jegyeztem fel.)

Kéziszekér (Bak László adománya)

Köszörű (Gereguly Ferenc adománya)

Kiskertek, házikertek fűszernövényei, gyógynövényei

- Nadanicsekné Gereguly Piroska –

A házikertekben, de esetenként a kiskertben (virágok mellé) sokféle fűszernövényt ültettek a háziasszonyok. Számukra ez olyan természetes volt, mint nekünk manapság, hogy szárított formában készen vásároljuk meg a boltban.

Édesanyám gyerekkorában a bazsalikomot még természetették. Tökkáposztába tették, erős illata miatt a kiskertbe ültették. A bazsalikomot később a borsfű vagy borsika váltotta fel. Ezt is a tökkáposzta ízesítésére használták, illetve uborka elrakásánál az üveg aljára tették. A ma is közkedvelt kaprot régen is sokféleképpen hasznosították: a nyáron készült kovászos uborka, a télre elrakott uborka nélkülözhetetlen kelléke volt csakúgy, mint napjainkban.

A kenyérlángosból készült kapros-túrós lángost vagy a kapros túrós „haluska” (széles, metélt tészta) finomabb-e, nehéz eldönteni.

A majoránna szárított levelét töltött káposztába, töltött paprikába, disznóöléskor hurkába, kocsonyába tették. A töltött csirke töltelékéből sem maradhatott ki. A rozmaring – bár fűszernövény – kertben vagy cserépben, ablakban tartották dísznövényként. Az a hiedelem is járta, hogy ahol rozmaring van az ablakban, ott megvénülnek a lányok, nem mennek férjhez. Még a dal is erről szól:

„A rozmaring lehajlott, lehajlott,
A szeretőm elhagyott, elhagyott.
Ha elhagyott, nem fáj az senkinek,
Mi köze van hozzá valakinek, vagy
Mi gondja van énrám valakinek.”

A sáfrányt a húslevesbe tették. Szép sárgás-piros színt adott pl. a lakodalmi húslevesnek is. A tárkányt habart ételek ízesítésére használták.

A „házi patika” növényei is megteremtek az ablakban, kertben. A fehér liliom virágját – mielőtt lehullott volna – pálinkába áztatták. Az ilyen virágszirmot vágott sebre kötötték. Dísznövénynek sem lehetett elhanyagolható, hiszen még a dal is így szól róla:

„Temetőben láttalak, temetőben láttalak meg először,
Mikor azt a, mikor azt a jó anyádat temettük.
Úgy álltál ott tiszta fehér ruhádba,
Mint a fehér liliom a pohárba!”

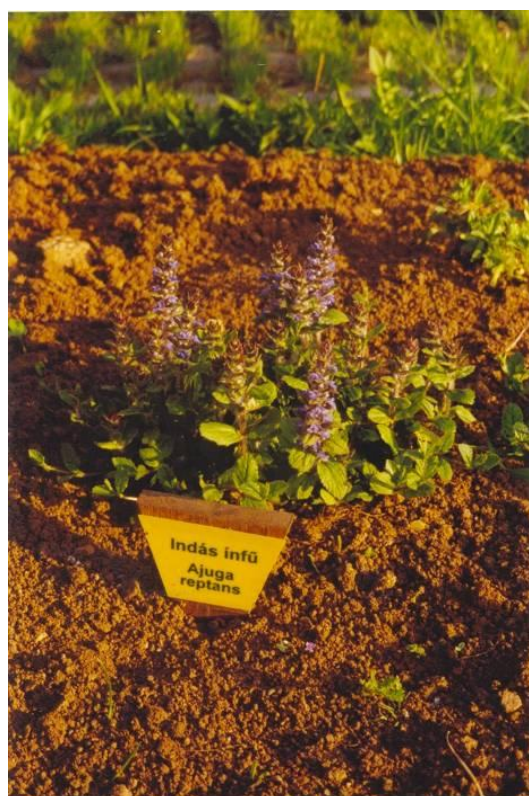
A kígyóhagymát virágcserepben természetették. Elgennyesedett sebet gyógyítottak vele. A farkasalma laput (levelét) vágott sebre tették embernek, állatnak. Ha a tehen (tehén) „húzta a lábát” (fájtak az izmai), akkor is ezt kötötték rá. A fo-

dormenta leveléből frissen vagy szárítva teát főztek. A teát köhögés ellen használták. A lapos mentát illatosításra használták (virágcsokorba, nyári temetésnél zsebkendő közé, komótba (fiókos szekrénybe) ruhák közé rakták.

A feljegyzés 2005 augusztusában készült édesanyám elmondása alapján.

A jósvafői tájház botanikus kertecskéje

GYÉMÁNTLAKODALMI KÖSZÖNTŐ

Az ez évi falunapok alatt ünnepelte gyémántlakodalma a Gereguly házaspár. Erzsi Nénit és Feri Bácsit a „tájházi találka” keretében köszöntöttük, a szűk család a Tengerszem szállóban köszöntötte az ifjú párt. Ott hangzott el az alábbi köszöntő:

Tisztelt Ünnepelek, nagy nap ez a mai
E népes sokaság ma gyémánt-lakodalmi;
60 év nagy idő, kimondva is nehéz
Hát még mind megélni, mindent betetéz!

Jósvafőn élt hajdan egy különös kis legény,
Sok gyermekes család, ma úgy mondanánk sze-
gény
Gyermekeként nőtt fel, de lélekben gazdagon
S kőműves lett Ő is apai nyomdokon.

Szeme megakadt egy apró kis leányon,
Tóthék Erzsikéje csak egy volt e világon.
El is határozta: Ő lesz az Ő párja,
Élete útját vele majd bejárja.

Az elhatározást konok tett követte
Feri Bácsi Erzsi Nénit feleségül vette.
Szerény, tisztos élet vehette kezdetét,
A két ifjú azóta is fogja egymás kezét.

Nehézség persze akkor sem volt ritka
De ezek leküzdése az ifjú pár nagy titka.
Kölcsönös szeretet, jó szó és megértés
Ez a titok nyitja: sose legyen sértés.

E végtelen békéből születtek a lánykák
Először Piroskát majd Erzsikét várták;
Feri Bácsi ugyan áhított egy fiút,
De ebből a nemből csak unoka, ha kijut.

Hogy fiú unoka is biztosított legyen,
A nemek egyensúlya érdekében tegyen
Derék vők kerültek ezért a családba,
Biztos voksot adva fiú unokákra.

Így született Tamás, Erzsikénél Gábor,
Így egyre nőtt a honi férfi-tábor.
Betetézték mindezt Ők, a dédunokák;
Benedek és Vince központi figurák.

Azért a leányok sora se nagyot vétett,
Hisz Erzsike leánya Zsuzsinak született,
És folydogált az élet, ment a maga útján
Ki-ki, tette dolgát, élete hajóján.

A MI Feri Bácsink folyvást csak dolgozott
Életeleme volt ez, sose panaszkodott.
Ezer-egy mester volt, ez itt most nem tréfa,
Kőműves, asztalos, órás, ács, és böllér,
Legyen az a hízó bármennyire kövér,
Szőlőt metsző gazda, bora mindig bevált,
Ha kell haját vágott és simára borotvált.

A kis műhely a kis ház háta megett
Biztos háttér, melyre egy falu épített.
Ha bárhol bármi történt, hívtuk Feri Bácsit
Aki bölcslet gondolt és kijavított bármit!

De az igazi háttér mindig csak a család
A családi béke, mely sosem lehet galád.
Őszinte szeretet, tisztelet és béke
Ez honolt mindig e családi szentélybe'

A családi tűzhely melege sugárzott
Erre Erzsi Néni gondosan vigyázott.
Melengetett szívet 's lelket egyaránt
Sütött-főzött, mit szem-száj megkívánt.

Így repült el gyorsan a hatvan esztendő
Örömből több jutott, mint bánathból kesergő!
A szeretet volt e nagycsalád kovásza,
Összetartó erő, mint kötélben a pászma.

Mit kívánhatnék most: éljen az ifjú pár!
Szívük tája többé sose' legyen kopár!
Ünnepeljünk együtt még vagy ötven évig
Tartson az ünnepség két vagy három hétig!

Kapják nyugdíjukat majdan Európában
Mártsák meg magukat még a Tisza tóban!
Déd- és ükunokák lépnek el a házat
Rakjanak a kertben magas homokvárat!

Most már lassan véget ér e beszéd,
Sose engedjék el többé egymás kezét!
Erőt, egészséget adjon még az Isten!
Hogy a maga útján ki-ki végigmenjen!

Minden jó, ha vége jó, azt mondják,
Be is fejezem, nehogy még megunják!
Versikém altat, olyan, mint az éter,
Búcsúzik, s elköszön most már Szablyár Péter

Jósvafő, 2005. július 31.

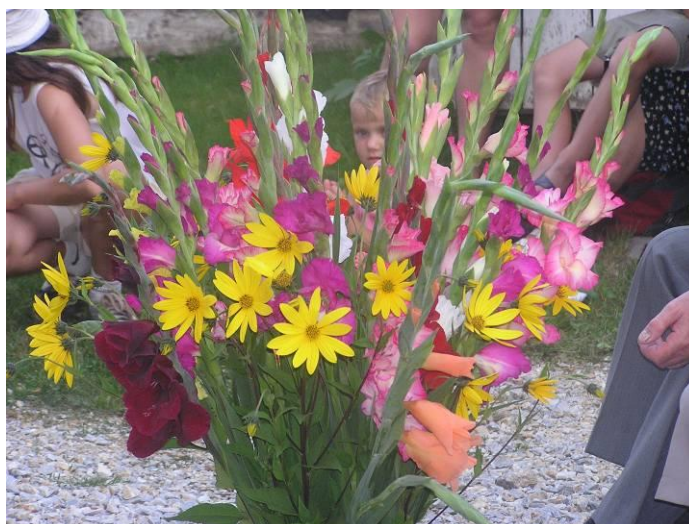
A „Tájházi találkán”

Az ünnepeltek

Feri Bácsi szól a jelenlévőkhöz

A Tengerszem szállóban...

Az „ifjú pár”

unokák....

....dédunokák

Történelem egy katonaláda fiókján

A helytörténeti adatok sokszor különös úton válnak ismertté. A jósvafői tájház gyűjteményének leltározást a rudabányai Érc- és Ásványbányászati Múzeum munkatársainak segítségével végeztük az ősz folyamán.

Közöttük köszönthettük *Barcsák Jánost*, akinek édesapja – **néhai Barcsák János** – a múlt század közepén, Jósvafőn tanítóskodott, sőt: édesanyja is több generációnak volt nevelője itt. János – a friss jósvafői élmények hatására – elhozta és a Tájháznak adományozta édesapja katonaládájának betét-dobozát, amelynek aljára édesapja gondosan feljegyezte katonai „pályafutását”; a sorozástól a hadifogságból történt hazatéréséig. Ime, most közreadjuk ezt:

I. rész

Besoroztak: 1930. okt. 21-én.

Bevonultam: 1931. júl. 20-án.

Leszereltem: 1932. aug. 15-én.

Szolgáltam: Miskolc m.kir. Görgey Arthúr. 13. honv. gyal. ezr. 3-szd-nál, mint karpaszományos.

Első gyakorlatra bevonultam 1933. jún. 1-én, mint karp. Örmester.

Szolgáltam a 7/I. határőrosztály Miskolc, Szepessy lakt. Géppuskás szk.nál.

Leszereltem jún. 29-én.

1934. jan. 4-én előléptettek zászlóssá.

Második gyakorlatra bevonultam 1936. júl. 6-án, mint zszls.. Szolgáltam a 7/I.hö. alakulatnál. Leszereltem: aug. 2-án.

Harmadik gyak-ra bevonultam 1938. aug. 25-én Aggtelekre. Innen nagygyakorlatra még aznap Murányba mentünk a 22. hv. Elj.hez. Szept. 14-én kijöttünk a határra, Aggtelekre. 16-án volt a mozgósítás.

1938. nov. 8-án léptük át a trianoni határt Aggteleknél. Mi Hosszúszó és Pelsőcre mentünk. 13-án Rozsnyóra költöztünk. A III/7. hv. szdnál szolgáltam. Leszereltem 1939. febr. 1-én, Rozsnyón.

1939. márc. 14-én volt a második mozgósítás. Bevonultam Rozsnyóra a 29. hv. al.hoz. A kerékpáros századnál szolgáltam. Leszereltem jún. 26-án.

II. rész.

1939. jan. i-i hatállyal és 1939. jan. 1-i ranggal előléptettek hadnaggyá.

1939. szept. 7-én volt a harmadik mozgósítás. Bevonultam Rozsnyóra a 29. hv. zlj-hoz. A 2. pu. századnál szolgáltam. Ekkor volt a német-lengyel háború. Leszereltem 1939. okt. 28-án.

1940. jan. 15-én bevonultam a m. kir. 28. határvadász alj.hoz Kassára. 1940. márc. 6-ig voltam, mint a 28/11. őrs parancsnoka Aranyidán. Itt létem alatt jelentkeztem próbaszolgálatra.

1940. márc. 6-tól a 28. hv.zlj. 4. szd-nál szolgáltam Kassán a Prasáta táborban.

1940. aug. 20-án áthelyeztek Varbócba (?), ahol 1940. nov. 2-ig voltunk. Ezt követően még Erdély keleti részét.

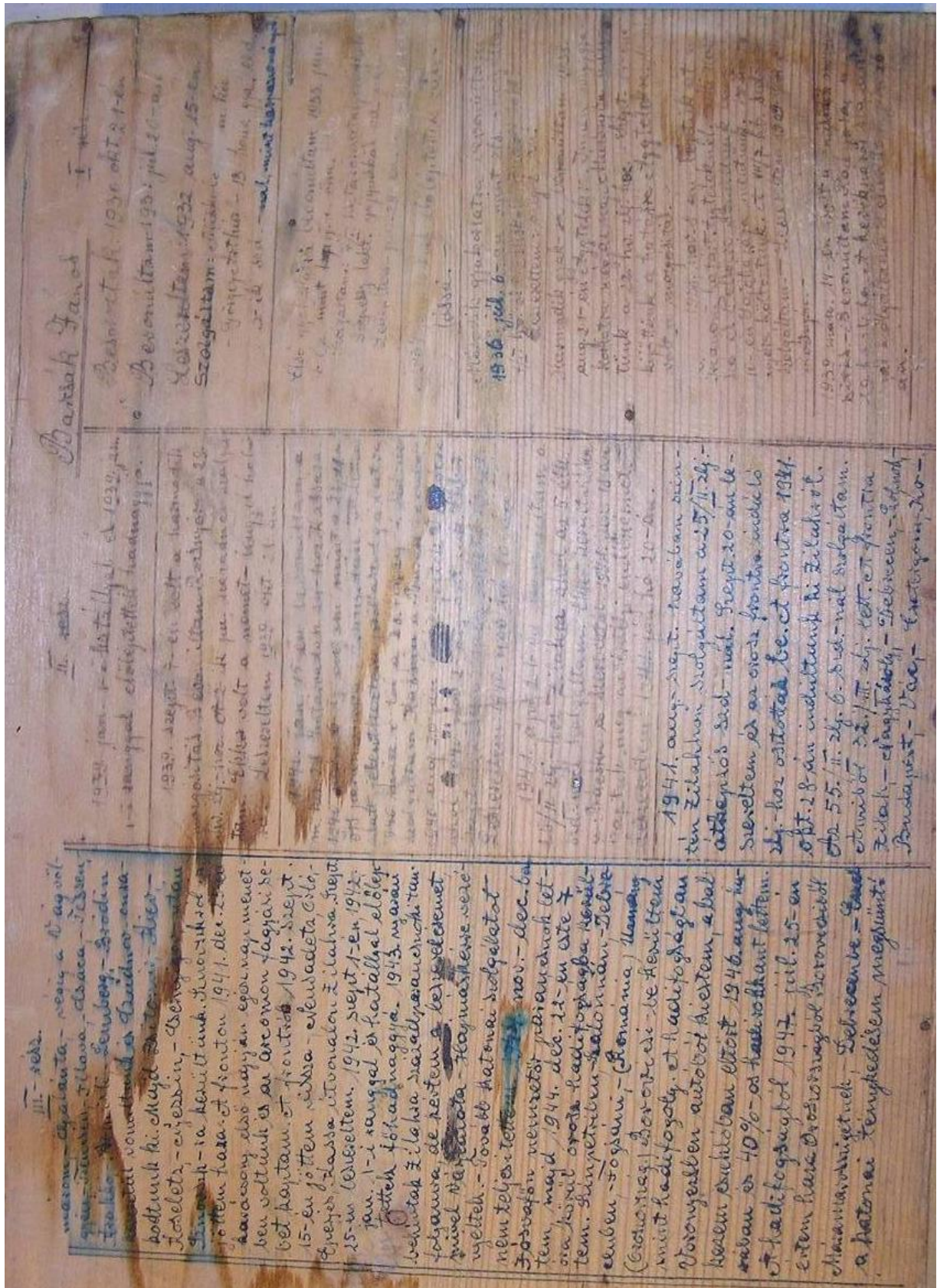
Leszereltem: 1940. nov. hó 20-án.

1941. ápr. 21-én bevonultam a 25/II. zlj-hoz Zilahra, ahol az 5. átk. szd.-nál szolgáltam. Ekkor került vissza a Bácska a szerbektől. 1941. jún. 18-án kaptuk meg az Erdélyi emlékérmét. Leszereltem: 1941. jún. hó 20-án.

1941 aug-szept. havában szintén Zilahon szolgáltam a 25/II. zlj. Átképzős szd-nál. Szept 20-án leszereltem és az orosz frontra induló zlj-hoz osztottak be. A frontra 1941 okt. 28-án indultunk ki Zilahról.

Az 55/II. zlj. 6. szd-nál szolgáltam. Amiből 32/III. zlj. Lett. A frontra Zilah-Nagykároly-Debrecen-Szolnok-Budapest-Vác-Esztergom-Komárom-Galánta-végig a Vág völgyén-Trencsén-Ilava-Esaca-Tessen-Krakkó-Przemisli-lemberg-Brodin keresztül vonultunk és Czudnov-on rakodtunk ki..Majd Zsitomír-Kijev-Koseletz—Nyezsín-Csernyigov után Sznovszk-ra kerültünk. Sznovszkról is jöttem haza. A fronton 1941.dec.25-én, Karácsony első napján egész nap menetben voltunk és az arcomon fagyási sebet kaptam. A frontról 1942 szept. 15-én jöttem vissza – Neusadetz Orló – Eperjes – Kassa útvonalon Zilahra. Szept. 25-én leszereltem. 1942. szept. 1-én 1942 jan. 1-i ranggal és hatállyal előléptettek főhadnaggyá.

1943 nyarán behívtak Zilahra századparancsnoki tanfolyamra, de kértem a leszerelésemet, mivel Várpalota-hajmáskérre vezényeltek. Tovább katonai szolgálatot nem teljesítettem. 1944. nov-dec.-ben Jósvafőn nemzetőr parancsnok lettem, majd 1944. dec. 22-én este 7 óra körül orosz hadifogságba kerültem. Szinpetriben, Szalonnán, Debrecenben, Fogsáni (Románia) után (Oroszország) Borovicsibe kerültem, mint hadifogoly. A hadifogságban Voronyezsben autóból kiestem, a bal kezem csuklóban eltört. 1946. aug. havában és 40 %-os hadifogoly lettem. A hadifogságból 1947. július 25-én értem haza Oroszországból Borovicsiből Máramarosszigetnek, Debrecenbe. Ezzel a katonai ténykedésem megszűnt.”

Néhai Barcsák János katonaládája fiókjára feljegyzett élettörténete

Két gyöngyszem

Részletek a Református egyház-látogatási jegyzőkönyvek 16-17.század
(Osiris Kiadó – Budapest, 2001 c. kiadványból (Szerkesztette Dienes Dénes)

„JOSVAFW²³⁹

Pastor Johannes Suljok

Mikor a Prédikátor régen ott lakott, minden ekés ember Pelseoczi köből búzát és egy köből zabot adott. Aki nem szánthatott egész ekével, tizenhat pénz adott. A malomból sabbathalet. Kereszteléstől tyúk, kenyér, komapénz. Esketés és temetéstől 12 dénár, ha csak énekel, ha prédikál 60 dénár. Özvegy asszony 3 sing vásszonnal tartozik. Decimából octava.

Szántóföldek két nyomásra. Egyik a Selczen, cassai öt szapu búza megy bele. A másik föld a mező közepén, Pap földje, három részben szántják. Pelseoczi egy köből búza megy bele. A Selczen egy rét vagyon, más a falun alól Nadasban. Az egyházhoz is egy rét. Egy-egy szekér fa minden barmos embertől a Prédikátornak.

Minthogy immár Prédikátor lakik köztük, minden ekés ember egy-egy kalongya búzát 32 kévéjével. Fél ekés fél kalongyát. Zabot azonképpen, mint a búzát. Zsellér egy szapu búzát, egy szapu zabot. A többi fizetés aszerint vagyon, mint a régi.”

„JÓSVAFŐ⁴⁶⁷

Az agtelkiek a tizenhárom Rosnai köből búzát a Prédikátornak megígérték, kinek fele búza, fele zab. De így, hogy a Jósvafői uraim minden második sáros ünnepnek első napján Úrvacsoráját osztogatni kibocsássák Agtelekre, melyre a Jósvafői uraim is szívvel reá mentenek. A Prédikátor tartozik Agtelekre hétköznap minden szerdán kimenni prédikálni. A Jósvafői és az Agtelki uraimék közönséges akarattól a schola építésére és a Mester tartására magokat kötelezték.

Ez végzésben jelen voltak Agtelkiek Szegő Bálint, György Kovács, Bodis Demeter, Josvafőiek Vályi György, Vályi János. ANNO 1642.30. Octobris.

Az Agtelkiek kilenc szekér fával is tartoznak. Kereszteléstől tyúk, kenyér, komapénz.”

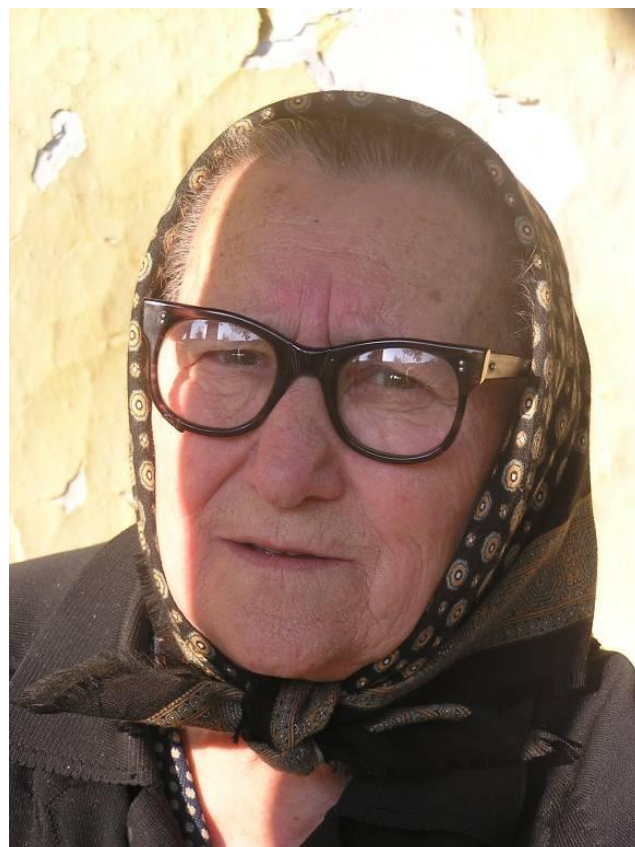
Egy kis kockás füzet titkai (I.rész)

Régi idők emlékeiről beszélgettem október 9-én délután Tarjányiné (Bak) Piroska Nénivel. Távozáskor kaptam tőle kölcsön azt a kis 10x15 cm-es, keményfedelű kockás füzetet, ami hajdan az Ő és Nővére (Bak Ilonka) emlékkönyve volt. Ezek a kis versikék nem irodalmi remekművek, mégis egy kor lenyomatai; a múlt század 30-40-es éveiből. Íme:

Emlékül magamnak

Ha lesznek éltednek olyan napjai
Hogy bár szíves nyugalmát nem leli,
Elmerengsz a tűnő éjszakán,
Olykor-olykor emlékezz néha rám!
Higgy, remélj és szeress,
Hogy örökké boldog lehess.

Bak Ilonka

Piroska Néni

Emlék

Fehér őszi rózsát kaptam tőled nem rég,
Elválásunk végett, csak egy könnyes emlék.
Búcsú szót sem mondtál, úgy hagytál el engem,
Nem érdemléd meg a könnyem,
mást szeretsz, nem engem!

Czafik Bözsi

Emlékvers

Nem sírok én érted, egy könnyet sem ejtek.
Tudom, úgy is könnyen elfeledlek.
Lehetsz most már másé,
A Te szíved úgyis csak az őszi hervadásé.

Bak Piroska Jósvafő; Czafik Erzsike

Amerre jársz az élet útján,
Rózsa nyíljon lábad nyomán!
De ha néha tövis kerül utadba,
Nyugodj bele szomorúságodba.
Mert nincsen rózsza tövis nélkül,
Egy boldog élet nincs a szerelem nélkül.

Bak Ilonka

Emlékvers

Két csónak úszik az élet tengerén,
Az egyikben Te ülsz a másikban én.
Az a két csónak egymástól elmarad,
De a mi szerelmünk örökké hű marad.

Bak Ilonka

Emlékül

Az én szívem egy kis óra,
A szeretet a rugója,
Mindig csak azt ketyegi,
Hogy magát nagyon szereti.

Ilonka

Emlékül magamnak

Én sajnálom magát, hogy szerelmes belém,
De viszontszerelemre nincs remény.
Én sajnálom magát, hogy most rőföt adok,
De én a szerelmbe' önző vagyok.

Nem vagyok buta, hogy magam tönkre tegyem
Azért, hogy maga boldog legyen.
Én sajnálom magát szenvedő kedves,

Én nem tehetek róla, én nem vagyok szerelmes.

Ilonka

Légy oly szerény, mint a kis ibolya,
Házatok előtt patakocska.
És az mindig azt susogja:
Legyél boldog és szeresd a jövődöbelidet.

1000 tiszteljen, 100 szeressen, 20 megkérjen, 1 elvegyen!
Ezt kívánja egy kislány, Erzsike

Emlékvers

Bár mily messze vagyok Tőled,
Hírt sem hallok már felőled,
Bíbor arcod mosolygása,
Szemed fényes ragyogása,
Örökké kísérnek, légy az enyém!

Joli

Szeretném a lelkem levélbe önteni,
Tenéked angyalom postán elküldeni.
Megtudnád belőle, hogy szomorúság sorsom.
Megtudnád belőle, hogy szomorú vagyok.
Szomorúság sorsom, mert nem vagy velem,
Mert csak velem jár a boldog szerelem!

Margitka

Nóta Tóth Piroska Jósvafő

Fogadj el egy jó tanácsot tőlem,
Szívedre halgass csupán,
Sose menj, ha lehet a józan ész után,
Fogadj el egy jó tanácsot tőlem
Meglátod, boldog leszel.
Mert a szív, ha szeret,
Nem szabad a szerelemtől félni.
Ne félj az álmoktól,
Álmok nélkül nem érdemes élni,
Tanuld meg ezt hát jól!

Bak Ilonka Jósvafő

Emlékül Bak Ilonkának

Sirassatok, ha meghalok,

Bánatos csalogány dalok.
Esti hervadó levelek,
Temessetek el engemet!
Úgy sincs nekem más egyebem,
Hogy ne legyek olyan árva,
Elviszem a másvilágra.

Ica

Ilonkának

Nem mondom, hogy szeress;
Nem mondom, emlékezz rám,
Ha a szíved nem sugallja,
Hiába is mondom!

Piri

Magamnak

Mi az élet? Kérdezd a világot!
Melyet a szél szárnyaival levágott.
A kis madár azt feleli néked,
Óh, nekem lesz szenvedés az élet.

Dovola Mancini

Emlékül Ilonkának

Patak partján azt súgta egy csalogány,
Százat szeress, de csak egyet igazán!
Az életbe' ha boldog akar lenni,
Tanuljon meg túrni és szenvedni.

Megemlékezésül Ragályi Erzsike (Zádorfalva)

Ilonkának

Ha életed egére felleg borul,
Kebledben a bánat csatája dül,
Ne legyen barátod a csüggedés,
Hisz az élet úgyis csak szenvedés.

Szeretettel jegyzé Ragályi Boriska

Emlékül Icának

Lelkemben csak egy rózsa nyílik,
Szívemben csak egy kislány van mindig.

Él még a szívemben a szerelem,
Téged soha nem feledhetlek édesem.

Ica

Emlékvers

Csak egy szál virágot küldjél utoljára,
Búcsúzóul csak egy pár sort írnál hozzá!
Annyit, hogy szerettél, úgy ahogy én téged,
Most már másnak esküdj örökre hűséget!

Bak Ilonka

Emlékvers

I.

Majd ha egykor elfeledlek,
E lapot veszed kezébe'
Akkor tekints a sorokba,
Mond: ezt ismertem valaha.

II.

Ha majd a késő időben,
Nevem említeni hallod,
Gondolj rám és mondjad,
Én ismertem ezt a lapot.

III.

Van az életben három egyén,
Egyik a hit, másik a remény.
A harmadik az igaz szeretet,
Mely összeköt babám teveled!

IV.

Madár a párját, virág az ágát,
Csillag az eget nem szereti,
Úgy, mint én babám tégedet,
Minden óra egy pillanat,
Döntsön ránk örömet,
Élted boldog napjaidban
El ne felejts engemet, nevemet.

V.

Légy boldog az élet körében,
Soha könnyet ne ejts.
Viruljon szíved kertjében,
Számomra egy kék nefelejcs.

VI.

Élted legyen oly rózsaszál,
Mely el nem hervad soha.
Tűzzél közé nefelejcsset,
Néha-néha is számomra.

VII.

Nemes szíved ne ismerjen,
Soha mást, mint örömet,
Piros felhő a kék égen,
Öntsön reánk szerelmet.

VIII.

Ha szikla meghasad,
De az örök szerelem örökre megmarad.

IX.

Te vagy a nap az éjjel,
Teljes tele sötétséggel,
Szép hajnalok rám virradnak,
Szívünk egymásé maradnak.

X.

Én a rózsza Te az ága,
Együtt hon az élet fája.
Ha bár utunk kettészakad,
Szívünk azért együtt marad.
Szerelmedért feláldoznám életemet.

XI.

Mert szerelmed és a csókod,
Ez a kettő kell nekem.
Élted boldog napjaidban,
Ne feledd a nevemet,
Aki téged soha-soha,
De soha el nem feled.

Ilonka

Három hervadó rózsza meg egy írás te utánad,
Hosszú téli estén, mikor el-elnézek,
Tehozzád visznek a vágyak.
Zokogó imádság szál föl,
A lelkemből bánat az élet elmúlt,
Boldog időm vesztett boldogságom,
Többé fel nem ébred.

B. Ica

Emlékül Ilonkának

Mikor még én vígan muzsikaszó mellett gondtalanul éltem,
De a nagy Istenhez térden kúszva buzgón könyörögtem érted.

Ica

Tölgyfa alatt kék nefelejcs virágozik,
Szívecskéből a szerelem hiányzik.
Hogyha volna szívecskédben szerelem,
Vigasztalnád a szomorú életem.

Bak Ilonka

Az idő halad, a rózsza hull.
Az emlék marad oly' boldogul.
Piros a rózsza, a nefelejcs kék,
Ha reám gondolsz, áldjon meg az ég.
Párja vesztett gerlicének szíve fáj,
Bús-keserves panaszától zeng a táj.
Ne keseregj fülemüle, gerlice,
A te bajod az enyémhez semmise.

Emlékvers

Kis kertemben megszámláltam száz rózsát,
Századikat elküldöm én tehozzád.
Századikba beírom a nevemet,
Szép kedvesem el ne felejts engemet!
Ha kimegyek a kiskertbe sétálni,
Minden fűszál kezdjen elvirágozni.
Minden fűszál piros rózsát teremjen,
Csak a szívem soha el ne feledjen.

Tóth Piroska

Emléksorokat kívántál,
Vagy mit is kértél tőlem;
Ki lelked ismeri, feledni képtelen.

Légy kedves és szerény.
Ez a legszebb női remény.
Igyekezzél kitűnni!
Óvakodjál feltűnni!

Bak Ilonka Jósvafő

Túrni tudj, ez megtör minden gátot,
Szerелеmmel öleld a világot,
A remény legyen örök barátod.

Emlékül

Ha multság zajában vígan foly' életed,
Ne gondoldj akkor énreám,
De ha elmerengsz csillagos éjszakán,
Kívüled nincs más csak a titkos magány,
Gondoldj akkor egy percre énreám.

Bak Ica

Hogyha szenvedés ér, hogyha bánatod van;
Hogyha vigasztalást nem nyersz bánatodban,
Hogyha a tőrésre erőd már-már nincsen,
Remélj, ne csüggedj el, veled van az Isten! Piroska
Ha az Isten próbára tesz,
ne hidd, hogy elhagyott,
Hanem bízzál benne Pirosu

Higgy, remélj és szeress,
De vigyázz, kinek higgy,
Mit remélj és kit szeress! Ilonka

Emlékvers

Mint csendes kis pataknak,
Halkan úszó habjai,
Úgy folynak be életednek vég bús öreg napjai.
Bú-bánat sose érje életed.
Öröm és boldogság kísérje léptedet!

B. Ilonka

Arra kértél te kis leány, legyen
Néked egy néhány szó könyved
Lapjain íme hát vedd soraim
Legyen élted olyan édes mintegy
Darab krémes béles.

Jegyzé Ar dai Margitka Jósvafő

Legyen bármily nagy a bánat,
A sors bármily mostoha
Túrni megtanít az élet,
De feladni nem soha.

Czafik Erzsike Jósvafő

Ilonkának

Ketten vagyunk, ketten vagyunk,
Legszebb pár a világon.
Ezt csicsergi a madár is az ágon,
Nincsen nekem szebb párom a világon.

Kedves Pirikém

Midőn a tollat a kezembe vettem
A versbe kezdtem.
Amott száll két szép galamb,
A szájában levelet tart.
Az egyik levélben az van írva,
El ne felejts engem soha.
A másikban az van írva,
Legyen boldog Ilonka!

Emlék

Minden nagy örömnek nagy bánat a vége,
Hosszú szerelemnek szenvedés a vége.
Imába foglalom nevémet csak a szívemet tépje,
Magától függ a boldogságom, minden álmom. Bak Ilonka

Emlékül Tóth Piroskától

Ha rád nézek úgy érzem a mennyországban élek,
Nem is tudom mért szeretlek, mért imádlak téged?

Simitásod puha, meleg, mint a selyem párna,
Te vagy minden éjszakámnak visszatérő álma.

Ígérd meg, hogy te sem hagysz el, drága kicsi szentem,
Nem kérek én sokat csak egy kicsit szeress engem!
Tenélküled én nékem már mit sem ér az élet,
Hiszen ez a szerelem lett oltáron a képed.

Emlékül Piritől

Mikor először jöttél hozzám,
Dér csókolta a kopasz gallyat,
De tavasz lehet hozta dús hajad,
Midőn csókra magadhoz vontál,
S én azt hívé, hogy tavasz van, tavasz.

Mikor először jöttél hozzám,
A büszke falu hó alatt pihent.
De ajkadat, e csodaszép kehelyt,
Május szellője fonta lágyan,
S bennem május száz buja vágya kélt.

S mikor jöttél szép halványan,
S villogó szemmel csókom kérted!

Higyj! De nem mindenkinek!
Remélj, de mindig!
Szeress, de ne mindenkit!

Szívélyes megemlékezésül: Vajda Jolán

Emlékül Ilonkának

Emlékverset írni nem tudok,
Mert Petőfi nem vagyok.
De tiszta szívből azt kívánom:
Legyél boldog világon.

Szeretettel jegyzé Piroska

Keringő

Köszönöm azt az éjszakát
Melyen oly boldog voltam én

Mint eddig még soha senki más
Köszönöm azt a csókot
És azt a szerelmes forró vallomást!
Mindig csak arra gondolok
Leszünk-e még mi boldogok
Köröttünk áll a bál
Bolond szívemmel nem bírok...

Jegyzé: Juliska

Emlékvers

Búbánat soha ne érje éltedet
Öröm és boldogság kísérje léptedet!
Ahány csillag a kék égen
Ahány fűszál a zöld réten
Téged annyi áldás érjen!

Tóth Piroska

Magyar virradat

Még hasad a hajnal a csillagos égen,
Szól a magyar nóta fenn a Felvidéken.
Magyar zászló leng a Kassai Dóm tornyán
Éljen Magyarország zengi az Ipolyság.

Egy millió magyarról lehullott a járom,
Elég volt húsz évig a rabszolgaságból,
Örömtüzek gyúlnak mindnyájunk szívében,
Kiderült az égbolt az egész Felvidéken.

Boldogság tükrözik minden magyar arcán
Lángra lobban szívünk, győzött az igazság.
Meggzúnt már rajtatok a zsarnok uralom,
Pusztuljon a földről átkozott trianon.

Az egész világ előtt kiálltunk hangosan
Feltámadt sírjából a holtnak hitt magyar.
Új élet kezdődik a Kárpátok alján
Magyar testvéreink, Isten hozzánk!!!

Bak Ilonka

Könnyebb a kősziklából poharat csinálni,
Mint két szerető szívnek egymástól elválni.
Hisz örökké úgyse tarthat egy se.
Egyszer már én is elmegyek.
De ez a szív nem bír elfeledni, ez mindig csak téged szeret.

Melyik a kedvenc virága: rózsza, szekfű, ibolya
Mindenik szép, de a legszebb közöttük mégis maga.

Emlékül

♥ küldi ♥-nek ♥-esen, ♥ vegye ♥-től kedvesen.
Ha ♥ a ♥-től ♥-esen nem veszi.
♥-em a ♥-edet örök megveti.

Ilonkának

Ha rossz vagyok hozzád, ne panaszkodj fűnek-fának,
Forró csókra nyújtsad a panaszra nyíló szádat.
Az orcámon érzem hogy a könnyed éget.
Megbocsájtom azt is amit soha-soha
Fel sem róttam néked.

Ha meg is ütnélek, vedd elő az imakönyvet,
Mondd az Úristennek, hogy kínoztál, hogy gyötörtél.
A szent oltár előtt hajtsd meg a két térded,
Mondd azt is babám, hogy én minden percen meghalok teérted.

Kovács Bözsike

Emlékvers

Írni én csak egyről tudok,
Lelkemben egy gondolat
Amit úgy el lehet írni
De mit ezt emlékkönyvbe írni

Nem is lehet nem is szabad.
Ha úgy szeretsz mint én téged,
Emlék lapra nincs szükséged.
Bak Ica

A jósvafői hajdani kőhíd

A Műszaki Könyvkiadónál 1954-ben megjelent „A magyar falu építésze” c. könyvben (szerzők: Perényi Imre, Vargha László, Károlyi Antal) bukkantam az alábbi fotóra:

102. JÓSVAFŐ (BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLEN M.)

HÍD. ÉP. XIX. SZ. V.

A „hídfőben” álló villanyoszlop mögött Berecz Lajosék portája
Nagyon reménykedem abban, hogy egyszer, talán még az én életemben a település központja is visszanyerheti eredeti állapotát és megújulhat ez a fantasztikus kis híd is!

Rekonstrukciós munkák a tájház pinceházában

**Ilyen volt (fent).....
...és ilyen lett (lent)**

A Tájház vendégek könyvéből

„Örülünk, hogy még páran gondolnak a hagyományok őrzésére.
Budapesti baráti társaság (ÖTYE) 2005.07.25.”

„Nagyon jó érzés látni mindazt, amit őseink használtak, ill. ahogy éltek. Irigykedve életem meg, hogy itt az emberek szép helyen élhetnek. Néhány napig mi is élveztük ezt a szép tájat és a barlangok szépségét. Őrizzék tovább, és kívánom, hogy gazdagítsák tovább értékeiket! Jósvafő, 2005. 07.25.

Kiss Mónika és kalocsai Zoltán Rétságáról”

„Az Őrségi Nemzeti park jóvoltából jutottunk el ide, hogy megnézzük Aggteleket és vidékét. Nagyon sok szép élményben gazdagodtak diákjaink. Köszönjük!
Vörösmarty Mihály Gimnázium Szentgotthárd, 2005.07.27.”

„Gratulálunk, nagyon szép itt minden és az emberek is nagyon vendégszeretőek. További sok sikert kívánunk a falunapok rendezvényéhez.
Tisztelettel: Balla Miklósné Pápai László (Miskolci Dixilend Bend) 2005. 07. 29.”

„Remélem a most kilenc éves kisfiam gyermekei is láthatják majd ezt a szép falut és környezetét. Jó itt lenni!
Frantner Júlia és Besenyői Dani
2005. augusztus 8.”

„Mi Szabolcsból jöttünk, de a mi sóstói falumúzeumunk nagyobb, szebb, és lehet vizibiciglizni is!
Káló Diána, Veressné Varga Ágnes 2005.08.08.”

„A történelem az élet tanítómestere” – írtuk a történelemfüzetünkbe, hajdanán, ötödik osztályban. Ez a – szívvel-lélekkel létrehozott – gyűjtemény ma élővé teszi számomra a fenti mondatot. Köszönet a múzeum megálmodójának, és köszönet Jósvafő közösségének, hogy megőrizték számunkra is a régmúlt idők hangulatát. Szívvel gratulálok a létrehozott értékhez, jó lenne, ha a kilencvenhatezer négyzetkilométer más részein is követnék ezt az összefogást, ezt a szép példát. További sikereket!
Kapitány Éva 2005.08.15.”

„Komoly örömet okozott számunkra az itt eltöltött pár óra. Vissza fogunk még jönni.
Kis és Schimó család 2005.augusztus 28.”

„Itt jártunk nagymamámmal, aki itt született. Dely Ilona unokája Andrea, barátja Zsolti és dédunokája Krisztián 2005.09.03.”

„2005. szept. 24. Ez a szerencsém, hogy vissza tudtam jönni a feleségemmel. A mamámmal 10 évvel ezelőtt jártam itt, aki felnőtt ebben a házban, Tóth Arankának hívták. Most Amerikában élünk. Linda és Hendell Stipler”

„Messziről jöttünk, de mégis mintha hazaértünk volna. Gyermekkorom csoda világa itt van.
2005. okt. 15. Kata”

Tartalom

Barlangkimutatás a források vizsgálata alapján a legújabb kutatási eredmények tükrében^x

- Maucha László –

Zsufi, vagy cukkor vagy zsír!

- Nadanicsekné Gereguly Piroska –

Kiskertek, házikertek fűszernövényei, gyógynövényei

- Nadanicsekné Gereguly Piroska –

GYÉMÁNTLAKODALMI KÖSZÖNTŐ

Történelem egy katonaláda fiókján

Két gyöngyszem

Egy kis kockás füzet titkai

A jósvafői hajdani kőhíd

A Tájház vendégkönyvéből